

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: A Bizottság közleménye Az eredmények Európája – A közösségi jog alkalmazása

COM(2007) 502 végleges

(2008/C 204/02)

2007. szeptember 5-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: A Bizottság közleménye:

Az eredmények Európája – A közösségi jog alkalmazása

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2008. február 27-én elfogadta véleményét. (Előadó: Daniel RETUREAU.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. március 12–13-án tartott, 443. plenáris ülésén (a március 12-i ülésnapon) 59 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Bizottság 2007. szeptember 5-i, *Az eredmények Európája – A közösségi jog alkalmazása* című közleményében (COM(2007) 502 final) megállapítja, hogy a több mint 9000 jogalkotási intézkedés között található 2000 irányelv egyenként 40-től 300-ig terjedő számú átültető intézkedést tesz szükségessé, valamint hogy a „jobb szabályozás” megvalósítása érdekében és azon európaiak nagy számára tekintettel, akik az említett jogszabályok alapján őket megillető jogokkal élhetnek, különös figyelmet érdemel a jogalkalmazás, annak megállapítása, hogy miért maradnak fenn továbbra is jogalkalmazási és jogértékesítési nehézségek.

Az Európai Bizottság tehát a közösségi jog alkalmazásához és érvényesítéséhez kapcsolódó problémák kezelésére vonatkozó jelenlegi módszer javítására tesz javaslatot.

1.2 Az Európai Bizottság a jogalkalmazás javításának négy lehetséges módját is meghatározza:

- a) megelőzés: jobb hatáselemzések, az európai bizottsági javaslatokban foglalt kockázatok értékelése, minden egyes javaslathoz megfelelési táblázat csatolása, a nemzeti hatóságok közösségi jogi képzése;
- b) hatékony és eredményes válaszleptések: az információcsere javítása nem csupán a vállalatokkal és a polgárokkal, hanem a nemzeti hatóságokkal is, az ebben különleges szerepet játszó „tömbösített ülések” általánossá válása;
- c) a munkamódszerek javítása: az illetékes nemzeti hatóság és az Európai Bizottság közötti kapcsolattartással megbízott központi kapcsolattartó kijelölése minden egyes tagállamban, a jogsértési eljárások kezelésének javítása, többek között a prioritások meghatározása által;
- d) a párbeszéd és az átláthatóság fejlesztése: az intézményközi párbeszéd javítása, az „új megközelítés” hatékonyságára vonatkozó általános információk közzététele.

1.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal a szándékával, hogy javítsa a közösségi jog tagállami alkalmazásának figyelemmel kísérésére szolgáló eszközöket.

Ezzel kapcsolatban az alábbi észrevételeket kívánja tenni:

2. A probléma meghatározása

2.1 A közösségi jog helytelen alkalmazásával és végrehajtásával kapcsolatos problémák legnagyobb részben az irányelvek átültetésének elmulasztásából származnak. Az átültetés olyan műveletként határozható meg, amellyel az irányelv címzettjeként szereplő tagállam elfogad valamennyi szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a megfelelő normatív eszközök révén hatékonyan beillessze az irányelvet a nemzeti jogrendszerbe.

2.2 A tagállamok részéről két kötelezettséget kell teljesíteni az átültetés érdekében:

- egyrészt az irányelv normatív tartalmának egészét be kell illeszteni a nemzeti jogrendszerbe,
- másrészt hatályon kívül kell helyezni vagy módosítani kell az irányelvnek nem megfelelő valamennyi korábbi nemzeti jogszabályt.

2.3 Azonos kötelezettség kapcsolódik az Európai Unióról szóló Szerződés (EUSz.) 34. cikkében meghatározott kerethatározatok beillesztéséhez. A kerethatározat – az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (EKSz.) 249. cikkében említett irányelvekhez hasonlóan – „az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.”

2.4 A kerethatározatok átültetése kapcsán szintén nehézségek merülhetnek fel. Viszont az EK-Szerződés 226. és 228. cikkében előírt mulasztási eljárástól eltérően az Európai Unióról szóló Szerződés az átültetés elmulasztása vagy helytelen átültetés esetén nem ír elő hasonló, az Európai Bizottság kezdeményezésére életbe lépő ellenőrzési mechanizmust. Ez természetesen semmit sem von le abból, hogy a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk a kerethatározatok átültetésére vonatkozó kötelezettséget.

2.5 Meg kell állapítani, hogy a tagállamok számára még mindig nehézséget jelent az átültető jogszabályok kidolgozási eljárásainak kiigazítása, mivel azok – a látszat ellenére – összetett jogi korlátoknak vannak alávetve, illetve néha figyelmen kívül hagyják a nemzeti jogalkotási hagyományokat.

3. Az átültetési kötelezettség körvonala és a tagállamok nehézségei

3.1 Kizárólag a tagállamok illetékesek eldönteni az irányelvek átültetésének formáját, továbbá a nemzeti bíróság és a közösségi bíróság ellenőrzésével maguk határozzák meg azt a módot, amely segítségével az irányelv a belső jogban joghatást fejt ki. Itt kell kiemelni az Európai Bizottságnak azt a kötelezettségét, hogy mint a szerződések őre – elsősorban a tagállamokkal szembeni intézkedések révén – ügyeljen a jog megfelelő alkalmazására és az egységes piac jó működésére, alkalmazván adott esetben az ilyen célokra rendelkezésére álló, a tagállamokkal szembeni fokozatos intézkedési lépéseket (indokolt vélemény, kereset benyújtása az Európai Közösségek Bíróságához, kényszerítő bírság). A késedelmes, hibás vagy hiányos átültetés ugyanakkor nem fosztja meg az érintett polgárokat annak lehetőségétől, hogy a közösségi jog elsőbbségének elvére hivatkozva az irányelv érvényesítését kérelmezzék a nemzeti joggal szemben.

3.2 A helyes átültetés tehát olyan kötelező erejű nemzeti jogszabályok elfogadását feltételezi, amelyeket hivatalosan kihirdetnek ⁽¹⁾ oly módon, hogy a Bíróság megítélhesse, hogy átültetés helyett egyszerűen a közösségi jogra történő általános utalásról van-e szó ⁽²⁾.

3.3 Előfordul, hogy az alkotmány- vagy a közigazgatási jog általános elvei feleslegessé teszik a jogalkotási intézkedések vagy egyedi szabályozások elfogadásával történő átültetést, azonban ehhez az is szükséges, hogy: „ezek az általános alapelvek garantálják az irányelvnek a nemzeti hatóságok általi teljes mértékű alkalmazását.”

3.4 Az irányelveket tehát a lehető legpontosabban kell átültetni. A közösségi jog egységes értelmezésének és alkalmazásának biztosítása érdekében a nemzeti jogszabályokat összehangoló irányelveket lehetőség szerint szó szerint kell átültetni. ⁽³⁾

3.5 Ez elméletben könnyűnek tűnik, azonban a gyakorlatban előfordul, hogy „a közösségi jog önálló fogalmainak” ⁽⁴⁾ nincs megfelelője a tagállami jogi terminológiában, vagy pedig az ilyen típusú fogalmak – jelentésük és alkalmazási körük meghatározása érdekében – nem tartalmazzák a tagállamok jogára történő utalást ⁽⁵⁾.

3.6 Az is előfordul, hogy az irányelv olyan cikket tartalmaz, amely szerint a nemzeti átültető rendelkezéseknek az irányelvre történő hivatkozást kell tartalmazniuk vagy kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell azokhoz csatolni. A Bíróság – amely elutasítja annak a tagállami kifogásnak a figyelembevételét, hogy a hatályos nemzeti jog már megfelel az irányelvnek – szankcionálja ennek az „összekapcsolási záradék” elnevezésű klauzulának a figyelmen kívül hagyását. ⁽⁶⁾

⁽¹⁾ Az Államtanács *Pour une meilleure insertion des normes communautaires dans le droit national* [A közösségi jogszabályoknak a nemzeti jogrendszerbe történő jobb beillesztéséért] című tanulmánya, a tanulmányt az Államtanács közgyűlése 2007. február 22-én fogadta el, Documentation française, Párizs, 2007.

⁽²⁾ Az Európai Közösségek Bírósága, 1997. március 20., Bizottság kontra Németország, C-96/95. sz. ügy, EBHT 1653. o.

⁽³⁾ Előadó: Joost van Iersel; HL C 24., 2006.1.31.

⁽⁴⁾ Lásd például: az Európai Közösségek Bírósága, 2003. június 26. Bizottság kontra Franciaország, C-233/00. sz. ügy, EBHT I-66. o.

⁽⁵⁾ Az Európai Közösségek Bírósága, 2000. szeptember 19., Linster, C-287/98. sz. ügy, EBHT I-69. o.

⁽⁶⁾ Állandó joggyakorlat, Európai Közösségek Bírósága, 1985. május 23., Bizottság kontra NSZK, 29/84 sz. ügy, EBHT 1961. o., az Európai Közösségek Bírósága, 1987. július 8., Bizottság kontra Olaszország, 262/85 sz. ügy, EBHT 3073. o., az Európai Közösségek Bírósága, 2001. május 10., Bizottság kontra Hollandia, C-144/99 sz. ügy, EBHT I-3541. o.

3.7 Az irányelvek átültetésének nehézsége azok eltérő normativitásából is fakad. Az irányelvek rendelkezéseinek lényegében két fő kategóriája van:

- a „választható” rendelkezések, amelyek csupán az általános célokat állapítják meg, meglehetősen tág mozgásteret hagyva a tagállamoknak a nemzeti átültető intézkedések megválasztására,
- a „normatív/feltétel nélküli” rendelkezések, amelyek azt a kötelezettséget róják a tagállamokra, hogy a nemzeti átültető intézkedések feleljenek meg az irányelv rendelkezéseinek; ilyenek például a fogalom meghatározások, a tagállamokra konkrét kötelezettséget kiszabó normatív/feltétel nélküli rendelkezések, az irányelvek olyan mellékletei, amelyekben anyagokat, tárgyakat vagy termékeket, illetve az egész Európai Unióban alkalmazandó formanyomtatványok mintáit tartalmazó listák vagy táblázatok szerepelnek.

3.8 A „választható rendelkezések” esetében az átültetés teljeségének, pontosságának, illetve hatékonyságának értékelése nem terjed ki maguknak a nemzeti intézkedéseknek a formájára, hanem csupán az irányelv céljai megvalósításának biztosítására irányuló nemzeti intézkedések tartalmára.

3.9 Amennyiben „normatív/feltétel nélküli rendelkezésekről” van szó, az Európai Bizottság és a Bíróság több figyelmet fordít a nemzeti intézkedések és az irányelv intézkedései közötti formai megfelelésre.

3.10 Egyes tagállamok számára márpedig az alábbiakban összefoglalható komoly nehézséget jelent a „normatív/feltétel nélküli rendelkezéseket” átültető jogszabályok megfelelő formájának megtalálása: „a jogszabályok egyértelműsége érdekében az új rendelkezések megállapítását a jogszabályszövegek rendszeres megtisztításának kell kísérnie annak érdekében, hogy elkerüljék a fölösleges – vagy ami még rosszabb – ellentmondó rendelkezések fennmaradását. Meg kell tehát találni a megfelelő egyensúlyt az érintett rendelkezések túl aprólékos átírása és azok rendkívül elnagyolt felülvizsgálata között. Ez bizonyos nehézségek forrásává válhat.” ⁽⁷⁾

4. A tagállamok által alkalmazott átültetési módszerek

4.1 Az átültető intézkedések formájára vonatkozó technikák kiválasztása aszerint változik, hogy az érintett rendelkezések „választhatók” vagy „normatív/feltétel nélküliek-e”:

- A jelek szerint a „normatív/feltétel nélküli rendelkezések” esetében a tagállamok egyre inkább az „átmásolással történő átültetést” alkalmazzák, mivel a rendelkezések átültetésének ez

⁽⁷⁾ Az Államtanács előadása, az Európai Unió Államtanácsai és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságai Szövetségének XIX. Konferenciája, Hága, 2004. június 14–15.

a típusa nem hagy mozgásteret a tagállamok számára, és így az Európai Bizottság és a Bíróság figyelme inkább afelé fordul, hogy az átültetési intézkedések és az irányelv feltétel nélküli rendelkezéseinek megfogalmazása megfelel-e egymásnak, vagy akár azonos-e. A Bíróság azonban azt soha nem mondta ki, hogy az irányelvek pontos átültetésére vonatkozó kötelezettség szükségszerűen egyszerű átmásolást jelentene.

- Az Európai Bizottság többnyire támogatja ezt az átmásolásra alapuló eljárást, ugyanakkor kiemelt figyelmet szentel annak, hogy – a közösségi jognak a tagállamokban történő egységes alkalmazását és hatékony érvényesülését esetleg veszélyeztető jelentésbeli vagy fogalmi eltérések kiküszöbölése érdekében – az irányelvben található fogalom meghatározásokat pontosan vegyék át az átültető jogszabálysövegbe.
- A választható rendelkezések átültetésének ellenőrzése ezzel szemben több problémát jelent. Itt olyan esetekről van szó, amikor – az EK Sz. 249. cikkének megfelelően – az irányelv csupán általános célkitűzések megfogalmazására szorítkozik, és a tagállamok saját mérlegelési jogkörükben dönthetnek arról, hogy milyen formában és eszközökkel kívánják azokat elérni. Az átültetés teljességének és pontosságának a megítélésakor tehát a nemzeti intézkedések tartalmát, nem pedig megfogalmazását kell vizsgálni. A Bíróság ezért azt mondja, hogy az átültetési intézkedések ellenőrzésekor pragmatikus és esetről esetre történő megközelítést kell előnyben részesíteni, figyelembe véve az irányelv célkitűzéseit és a vonatkozó ágazatot. Ez félrevezetheti az Európai Bizottságot. ⁽⁸⁾

4.2 Végül technikai jellegű rendelkezések – így az irányelv tárgyak vagy formanyomtatványok mintáit tartalmazó, vagy gyakran módosított mellékletei – esetében a tagállamok hivatkozás segítségével is átültethetik azt.

4.3 Hollandia, Szlovákia, Ausztria, Finnország és Észtország a komitológiai eljárás keretében elfogadott irányelvekkel gyakran módosított irányelvek technikai mellékletei esetében alkalmazza a hivatkozás segítségével történő átültetést.

4.4 Könnyen megállapítható, hogy az irányelvek eltérő normatív tartalma miatt nem olyan egyszerű az átültetés végrehajtása, mint amilyennek tűnik. Ez az eltérés a nemzeti átültető eljárások különbözőségéhez vezet.

4.5 Így az Egyesült Királyság a „negative declaration” elnevezésű gyorsított eljárást alkalmazza az átültető jogszabályok elfogadására. Ennek folyamán a kormány benyújtja a parlamentnek az átültető jogszabálynak a minisztériumok közötti egyeztetés során elfogadott szövegét, amelyről ellenkező kérés hiányában nem folytatnak vitát.

⁽⁸⁾ Az Európai Közösségek Bírósága, 2006. június 15., Bizottság kontra Svédország, 459/04. sz. ügy: a Bíróság elutasította az Európai Bizottság által indított mulasztási eljárást. Utóbbi szerint Svédország nem tett eleget a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1989. június 12-i 89/391/EGK tanácsi irányelvből fakadó kötelezettségeinek. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az irányelvet keretirányelvnek kell tekinteni, és így az nem írja elő a tagállamok munkakörnyezetre vonatkozó szabályozásának teljes harmonizációját.

4.6 Belgium – abban az esetben, ha az átültetés határideje miatt átültető jogszabály gyors elfogadása szükséges – a valamennyi jogszabályra alkalmazandó sürgősségi eljárást alkalmazza.

4.7 Más tagállamok ezzel szemben nem rendelkeznek az átültető jogszabályok elfogadására irányuló, hasonló gyorsított jogalkotási eljárással. Németország, Ausztria és Finnország tartozik ezen államok közé.

4.8 Franciaországban nem létezik a különböző átültetendő irányelvek tartalmától függő – akár egyszerűsített jogalkotási, akár rendeleti úton megvalósuló – megkülönböztetett jogalkotási eljárás.

5. Milyen megoldások javasolhatók az irányelvek átültetésének javítása érdekében?

- a legfontosabb kérdés annak meghatározása, hogy közösségi szinten hogyan alkothatók olyan jogszabályok, amelyeket könnyebb átültetni, és amelyek a vállalatok tevékenysége és a polgárok élete szempontjából nélkülözhetetlen fogalmi következetességgel és viszonylagos stabilitással rendelkeznek,
- az irányelvtervezet vitájának kezdetétől – az Egyesült Királyság példájára – pontos és folyamatosan frissített megfelelési táblázat összeállítása segítségével az átültető jogi eszköz kiválasztásának megelőzése,
- az irányelvnek az Európai Unió Hivatalos Lapjában történő közzétételétől kezdve az átültetési eljárás meggyorsítása azáltal, hogy – az Európai Bizottság közleményében tett javaslathoz megfelelően – a nemzeti koordinációt átengedik egy olyan nemzeti kapcsolattartónak, amely az e célra létrehozott adatbázissal, vagy akár az irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidő lejártát néhány hónappal megelőzően működésbe lépő sürgősségi riasztórendszerrel rendelkezik. Belgiumban, Magyarországon és Hollandiában ez már így működik,
- pontos és feltétel nélküli rendelkezések vagy fogalom meghatározások esetében az átmásolással történő átültetés előnyben részesítése,
- az irányelv normatív/feltétel nélküli rendelkezéseire – így a mellékletben található, az irányelv hatálya alá tartozó termékeket, anyagokat, tárgyakat, illetve formanyomtatványok mintáit, és tanúsítványokat tartalmazó listákra vagy táblázatokra – való célzott utalással végzett átültetés elismerése. Az utalásnak feltétlenül céloztnak kell lennie, mivel a Bíróság úgy véli, hogy az a nemzeti jogi rendelkezés, amely csak az irányelvre való általános utalást alkalmaz, nem tekinthető érvényes átültető jogszabálynak. ⁽⁹⁾ Hollandia, Szlovákia, Ausztria, Finnország, valamint Észtország támogatják az irányelvek technikai mellékleteinek ezen a módon végzett átültetését,

⁽⁹⁾ Európai Közösségek Bírósága, 1997. március 20., Bizottság kontra Németország, C-96/65. sz. ügy, EBHT 1653. o., fent hivatkozott.

– a nemzeti átültető eljárások kiigazítása az adott irányelv alkalmazási körétől függő gyorsított eljárás alkalmazásával, anélkül azonban, hogy elhanyagolnák a normatív szövegek elfogadásához kapcsolódó kötelező belső konzultációkat.

6. Következtetés

6.1 A közösségi jog alkalmazásának az Európai Bizottság követelésének megfelelő javítása olyan ésszerű célkitűzés, amelynek megvalósítása legnagyobb részben azokra a tagállamokra hárul, amelyek – megállapításaink szerint – az első látásra szembe-tűnőnél bonyolultabb problémákkal szembesülnek.

6.2 A tagállamok az irányelvek átültetését nem használhatják fel ürügyül a közösségi jogszabályok által nem közvetlenül érintett nemzeti jogszabályaik felülvizsgálatához („gold plating”) vagy ahhoz, hogy egyes nemzeti jogi rendelkezések megszorító irányú módosításával – azaz az úgynevezett „downgrading” alkalmazásával – korlátozzák az állampolgárok vagy a vállalatok jogait, miközben „Brüsszelre” hárítják a felelősséget a változtatásokért.

6.3 A tagállamoknak rendszeresebben meg kellene ragadniuk az elsődleges jog/a szerződés által kínált azon lehetőséget, hogy az irányelveket – elsősorban szociális és gazdasági tartalmúak esetében – kollektív tárgyalások útján ültessék át; az átültetés előkészítése során – a tematikától függően – ki kellene kérni a civil társadalom szervezeteinek véleményét⁽¹⁰⁾ a nemzeti jog ezzel kapcsolatban szükséges módosításairól vagy kiegészítéseiről. E tárgyalási és konzultációs eljárásoknak elő kell segíteniük, illetve meg kell könnyíteniük a közösségi jognak a civil társadalom támogatása segítségével történő későbbi alkalmazását. A civil társadalommal a nemzeti átültetési intézkedések elfogadása előtt történő konzultáció ugyanis körültekintőbb nemzeti döntéshozatalt tesz lehetővé, hiszen így az állami hatóságok megismerhetik a szociális partnerek, a szakértők, vagy az átültetési intézkedések végrehajtása által érintett ágazatok szakmai szereplőinek véleményét. A konzultáció kétségtelen pedagógiai erénnyel bír, mivel lehetővé teszi, hogy ezek a szereplők jobban megismerhessék az elkövetkező reformok tartalmát. Így például az Egyesült Királyság, Dánia, Finnország és Svédország kikéri a szociális partnerek és a konzultatív szervezetek véleményét: elküldi nekik az átültetés szövegét, valamint a szöveghez kapcsolódó konkrét kérdéseket.

Kelt Brüsszelben, 2008. március 12-én.

6.4 Érdemes lenne jobban figyelembe venni több tagállam belső alkotmányos berendezkedését (szövetségi államok, regionális decentralizálás, valamint a szuverenitás állam alatt elhelyezkedő egységre történő átruházásának más módjai); különösen a területi szervekre ruházott jogköröket érintő közösségi rendelkezések (regionális politika, legkülső régiók és szigetek stb.) esetében időnként meg kellene hosszabbítani az átültetés határidejét.

6.5 A nemzeti parlamentek, illetve a regionális parlamentek vagy közgyűlések (például a skót, a belga, vagy a német tartományi parlamentek és közgyűlések) különösen érintettek és felelősek azon közösségi jogszabályok átültetése tekintetében, amelyek olyan jogterületekre vonatkoznak, ahol döntési vagy konzultatív hatáskörrel rendelkeznek; az e célból létrehozott bizottságoknak meg kell hallgatniuk a szakértőket és az érintett ágazatokban működő civil szervezetek képviselőit, illetve az átültető jogszabálytervezet vizsgálatának megtervezésére irányuló különleges jogkörrel kell rendelkezniük annak elkerülésére, hogy a nemzeti átültető rendelkezések vizsgálatának ütemezése a sürgős nemzeti jogszabályok miatt kicsússzon a megadott határidőből. Viszont a határidőben át nem ültetett irányelvek „készletének” drasztikus csökkentése érdekében számos olyan projekt esetében alkalmazhatók sürgősségi intézkedések (a jogalkotásnak a végrehajtó hatalomra történő átruházása), amelyek tekintetében nincs alapvető nézeteltérés a politikai pártok között.

6.6 Egyes tagállamok már létrehozta az átültető jogszabályok elfogadására vonatkozó eljárások gyorsítására irányuló rendszereket, más tagállamok az átültetés minőségének javítását célzó technikákat dolgoztak ki, ismét mások pedig az útkeresés szakaszában vannak, és esetükben további kiigazításokra lesz szükség. A minisztériumok és a parlamentek például felállíthatnának az átültetést vizsgáló szolgálatokat, melyek feladata az átültetés vezetése/irányítása lenne. Ez a közpolitika korszerűsítésének esélyeként fogható fel, nem pedig a közösségi intézmények – illetve elsősorban az Európai Bizottság – által alkalmazott kényszerként. Más szóval: valamennyi szereplőnek teljes mértékben vállalnia kell az európai integrációban játszott szerepét és felelősségét.⁽¹¹⁾

az Európai gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Előadó Daniel Retureau, HL C 24., 2006.1.31. és előadó Joost van Iersel, HL C 24., 2006.1.31.

⁽¹¹⁾ Lényegében ez az Államtanács *Pour une meilleure insertion des normes communautaires dans le droit national* [A közösségi jogszabályoknak a nemzeti jogrendszerbe történő jobb beillesztésért] című, idézett tanulmányának következtetése.